

Sprekend Humanisme

Uitwerking van de lezing van:

Mevr. L.G. Abell-van Soest

Datum : 28-11-1987
Lokatie : Vlaams Cultureel Centrum (De Brakke Grond)
Onderwerp(en) : Multatuli-dag, georganiseerd door het Humanistisch Studiecentrum
Nederland
Duur interview : 103 B: 29.30 min. (De lezing van mevr. Abell begint op cassette 103 B
bij 16.18 min.)
103 C: 1.50 min.

Naam / functie interviewer(s) : Nvt
Kader/context : 100-jarige sterfdag van Multatuli
Datum uitwerking : 04-07-2013
Uitgewerkt door : Hanneke Hoogakker

Niveau van uitwerking : Indicatief (globaal. Tijd/onderwerp + kernzin(nen) en evt. opmerking)
Drager : Gedigitaliseerde opname van een geluidscassetteband WAV bestand
WAV- 103 B en C.

Respondent : Mevr. L.G. Abell-van Soest is (mede)auteur van *Multatuli's Minnebrieven na 130 jaar*. Zij was lid van De Vrije Gedachte en schreef voor het gelijknamige tijdschrift. Samen met haar echtgenoot schreef zij over Vestdijk (DVG 162, januari 1986). Zij schreef tevens 'Verdringing van seksualiteit' (DVG 169, september 1986). Mevrouw Abell was te horen op DVG radio d.d. 25 augustus 1986. In Bennekom, waar zij woonde, streed zij, samen met haar man, tegen de ponymishandeling door Boer Koekoek (voorman van de Boerenpartij).

Teller: minuut/sec	Index/onderwerp:	Opmerkingen:
16.45 Start lezing mw. Abell	Psychologische achtergronden van het Gebed van de Onwetende.	In de 19 ^e eeuw waren er in Nederland 2 literaire genieën: E. Douwes Dekker en S. Vestdijk. Beiden hadden een intuïtie voor de (eeuwige) werkelijke waarden van het leven.
17.55		Uitleg over de verschillende soorten liefde.
19.29	Door middel van Vestdijk Multatuli verstaan.	Vestdijk: 2 polen van het driftleven: liefde gericht op de ander (erotische drift) of op zichzelf (eigenliefde, die kan ontaarden in machtswellust).
21.03	Macht en liefde.	Soms onduidelijk welke soort liefde de basis is voor het handelen. Machtsdrift en erotische drift kunnen samenvloeien en dan voor goede zaken worden aangewend. Voorbeelden van dit samenvloeien. Liefde als inspiratiebron voor kunstenaars. Liefde laten opbloeien uit leed.
25.09	Macht en liefde in het religieuze denken.	Vestdijk heeft het religieuze denken aan een psychologisch onderzoek onderworpen. Het kinderlijke totaliteitsbeleven, het zich totaal overgeven aan de liefde, heeft model gestaan voor het ontstaan van religies, waarin een volmaakt voorbeeld van de mens zijn gestalte kreeg.
27.46	Christendom.	Christus als religieus ideaalbeeld. Liefde is het voornaamste van het religieuze ideaalbeeld. Vestdijk heeft het ontstaan van alle religies verklaard, Freud alleen het christendom. Christus werd door de kerken ontmenselijkt en vergoddelijkt, waardoor er een grotere afstand tot de mensheid ontstond. Vestdijks verklaring van God en Christus.

Teller: minuut/sec	Index/onderwerp:	Opmerkingen:
		Het ontwerpen van een metafysische godheid en de gevolgen daarvan: een almachtige godheid en erfzonde, verdringing van het lichamelijke, en een slecht geweten. Het christendom boog de liefde om tot macht. De liefde werd meegesleept door de erfzonde.
34.08	Multatuli en het christendom.	Voor Multatuli was liefde de enige inspiratiebron. In zijn 'Gebed van de Onwetende' neemt Multatuli afscheid van het christendom.
35.45	<i>Minnebrieven.</i>	Multatuli vond een weerklank voor zijn (erotische) liefde in zijn hart, zijn kunstenaarsziel. Multatuli heeft die liefde vertolkt in <i>De Minnebrieven</i> . De drie hoofdfiguren uit de <i>Minnebrieven</i> vertolken de innerlijke strijd van Multatuli: Fancy, de geïdealiseerde Tine uit de <i>Havelaar</i> en Max Havelaar, die een einde wil maken aan de mishandeling van de Javanen.
38.30-45.48	Inhoud van de <i>Minnebrieven</i> en het ontstaan van de <i>Max Havelaar</i> .	Het belang van Fancy voor het verbeteren van de toestand in Indië. Negen geschiedenissen van (misbruik) van gezag. De waarde van de liefde. Drie sprookjes: over ongevoeligheid en onbegrip, over omkoping en de kruissprook. Max vindt Fancy terug; zij zegt hem dat zijn roeping in Indië ligt. Zij vraagt om de tiende geschiedenis. Multatuli schrijft deze tiende geschiedenis van misbruik van gezag: de <i>Max Havelaar</i> . In de <i>Minnebrieven</i> is het geboorteprocés van de <i>Max Havelaar</i> beschreven, hoewel deze eerder geschreven is dan de <i>Minnebrieven</i> . Max is Multatuli's scherpe verstand, Fancy is zijn kunstenaarsziel met de feilloze intuïtie voor de waarde van de liefde en Tine is het inzicht dat de liefde hogere

Teller: minuut/sec	Index/onderwerp:	Opmerkingen:
		rechten heeft dan het verstand.
<u>Band 103 C:</u> 00.00 - 01.50	Samenvatting	<p>Voor Multatuli kwam liefde op de eerste plaats in zijn strijd voor recht voor de Javanen.</p> <p>Hij vond deze liefde niet in het christendom.</p> <p>Fancy belichaamt Multatuli 's zuivere liefde, zijn religieuze ideaal.</p> <p>“ Multatuli was te religieus om een gelovig christen te kunnen zijn.”</p>